PROGRAM SORUNLARI - BİR ÇERÇEVE

KİTLE ÖZÖRGÜTLERİ VE SEFERBERLİK ORGANLARI SORUNU

1-Türkiye'de "Sovyetler…" vb. kitle özörgütlenmeleri ve yönetim organlarıyla ilgili Stalinist anlayıştan kaynaklı antidemokratik yaklaşım, yerini son yıllarda "inanılmaz" bir demokrasi anlayışına terk etti. Bu tür organlar geçmişte "partinin uzantıları, volan kayışları", bir tek parti iktidarının araçları olarak görülürken bugün, "parti" fikrinin terk edilmesiyle (veya önemini kaybetmesiyle) birlikte "meclisler" vb. örgütlenmeler neredeyse "her şey" haline geldi; hem de toplumsal koşullara bakılmadan…

Devrimci Marksizmin Yaklaşımı

2-Devrimci Marksizm, kitle özörgütlenmeleri sorununa, devrimci bir perspektifle yaklaşır; yani, **kitle seferberlikleri** ve **devrimci önderlik** bütünlüğü içinde. Kitle hareketlerinin büyüklüğü, kapsamı ve katılan toplumsal kesimlerin çeşitliliği oranında devrimci bir önderlik sorunu önem ve aciliyet kazanır. Bütün devrimci dalgaların temelinde kendiliğinden kitle hareketleri yatar. Böyle devrimci süreçlerde kitlelerin bilinci normal zamanlardakinden çok daha hızlı ve sıçramalı bir biçimde yükselir. Emekçi kitlelerin bilincindeki bu yükseliş, erken bir geri çekilme veya yenilgi yaşanmaması durumunda çeşitli derecelerde örgütlenmiş grupların da devreye girmesiyle, giderek çeşitli kitlesel örgütlenme biçimlerinin ortaya çıkmasına yol açar. Bu, kendiliğindenliğin, toplumsal ve kısmi bir siyasal bilinç kazanmaya başlaması demektir. Ancak yükselen her devrimci dalganın siyasi bir kader anı vardır. Troçki bütün devrimlerin kaderinin siyasi arenada tayin edildiğini söyler. Tarihte pek çok devrim bu siyasi sorunu çözememesi nedeniyle çeşitli türden gericiliklerin, geleneksel egemen güçlerin, karşı devrimcilerin veya sınıf işbirlikçilerinin, reformistlerin, burjuva ve küçük burjuva demokratlarının elinde can vermiştir.

Ayrıca hiçbir kitle seferberlik organının sonsuza kadar devrimci kalacağının da bir garantisi yoktur. Tabanı ne kadar devrimci olursa olsun, Rusya'da 1917 Şubatı'ndan sonra görüldüğü üzere, sovyetler vb. yapıların yönetimleri pekâlâ burjuvaziyle işbirliğine hazır küçük burjuva demokratların eline geçebilir. Troçki, İspanyol Devrimi bağlamında bu sorunu tartışırken şunları söyler: "Proleter juntalar (İspanya Sovyetleri) her parti ve örgütlenmenin kitlelerin gözü önünde sınamaya tabi tutulacağı geniş bir mücadele alanında ortaya çıkacaktır…

juntalar öncü bir partiye de mutlaka ihtiyaç duyacaklar, çünkü güçlü bir liderlik olmadan bu yapılanmalar boş bir örgütsel form halini alacak ve kaçınılmaz olarak burjuvaziye bağımlı hale gelecektir."(L.T İspanyol Devrimi, Yazın Y. S;81)

Bu nedenle, uzun zamandır hazırlıklarını sürdüren, kitlelerle çeşitli düzeylerde bağlar kurabilmiş, henüz kanıtlanmaya ihtiyaç duyulsa da bir programı ve devrimci bir eylem perspektifi olan, kendi faaliyetini sınıf mücadelesinin ve devrimin yasalarına uyarlama yeteneğine sahip siyasi bir önderlik inşa etmek ve bu organlarda tabandan gelen bir güç kazanmak tarihsel bir zorunluluktur. Troçki'nin çağımızın krizinin esas olarak proletaryanın önderlik krizine indirgenebileceğine ilişkin sözlerinin anlamı budur.

Devrimci Marksizm soruna bu kitle-parti diyalektiği temelinde bakar. Bugün kitlesel mücadele amacıyla kurulan ancak yarın iktidarı alma göreviyle karşı karşıya kalacak ve bir geçiş toplumunda devletin temelini oluşturacak olan konseyler, sovyetler, meclisler, şuralar vb. özörgütlenmelere dayanmayan bir devrimci parti "komplocu-darbeci" ve kendinden menkul bir güç olmanın ötesine geçemez.

Stalinistler, Radikal Demokratlar…

3-Burada kitle özörgütlenmeleri sorununa devrimci olmayan iki türden yaklaşımı vurgulamamız gerekiyor. Bunlardan birincisi bir mücadele ve iktidar organı olarak sovyetlerin (ve diğer organların) ancak bir ayaklanma anında kurulabileceği görüşünü savunur. Örneğin, Troçki, İspanyol Devrimi sürecinde, Çin'deki KantonAyaklanması (1927) örneğini de vererek Stalinizmin bu yaklaşımını eleştirir ve bu tutumu "Felaket bir teori ve onun getirdiği uygulama!" olarak tanımlar. Stalinizmin bu tutumunun temellerinde "aşamalı devrim" anlayışı doğrultusunda "demokratik ve yurtsever burjuvaziyi" ürkütmeme ve devrimi erteleme (yani çoğu zaman ondan vazgeçme) eğiliminin yattığı bilinir.

Bir diğer yaklaşım ise, kitle özörgütlenmelerinin, herhangi bir sınıf perspektifinden uzak bir biçimde, burjuva düzeni içinde birer "demokrasi adası" olarak herhangi bir zamanda kurulabileceği yönündeki "demokratik" veya günümüzdeki yaygın biçimiyle "radikal demokratik" inaçtan kaynaklanır. İşçi sınıfını çeşitli kimliklerin toplamından oluşan ve herhangi bir tarihsel misyona sahip olmayan bir topluluk olarak gören bu yaklaşımın temelinde sadece devrimci parti fikrinin değil, aynı zamanda (Mucitlerinden birinin ifadesiyle) "Büyük harflerle Devrim" fikrinin de reddi yatar. Örneğin Gezi ayaklanması döneminde günlerinin geldiğini düşünen bu eğilim, o dönem kurulan "forumların", Meydan'ın dağıtılıp kitle hareketinin geri çekilmesine paralel

biçimde işlevsizleşip dağılmasının moral bozukluğunu hâlâ yaşamaktadır. Aynı "tek ülkede sosyalizm" modelinde olduğu gibi, kapitalist bir toplumda, "yerel demokrasiler" ve "demokratik özerklikler" temelinde kurulabileceği düşünülen "tek ilçede veya mahallede sosyalizm" veya "ıssız adada sosyalizm" örneklerinin de yıkılması kaçınılmazdır. Geçerken, Gezi'yi devrimci bir kitle hareketine dönüştürebilecek tek olgunun (Çeşitli toplumsal kimliklerin toplamı olmayı aşmış) sınıf bilinçli ve örgütlü işçi hareketi olduğunu da vurgulayalım!

Ne Zaman?

4-Peki bu tür kitle özörgütlenmelerinin ve seferberlik organlarının "zamanı" hakkında neler söyleyebiliriz?

Troçki "İspanyol Devrimi"nde yer alan bir makalesinde, "Sovyetler, kitlelerin yaşayan eğilimleri böyle bir örgütlenme tarzını gerekli kıldığı an derhal yaratılmalıdır. Sovyetler ilk aşamada daha geniş çaplı grev komiteleri şeklinde oluşturulur…" diyor. (S: 53) Ancak Troçki'nin bu sözleri kendi ifadesiyle "çok kritik" bir dönemde, "İspanya işçi sınıfı herkesin dikkatini çeken boyutlarda bir devrimci grevler dalgasını her geçen gün yükselttiği bir dönemde söylemektedir. Bu sözlerden bu tür sınıf mücadelesi organlarının her koşulda, canımızın her istediği zaman kurulamayacağı sonucunu çıkartabiliriz. Elbette tarih karşımıza her zaman böyle ideal fırsatları çıkarmaz. Ancak burada "evrensel" ve "kritik" olan, "**kitlelerin yaşayan eğilimleri böyle bir örgütlenme tarzını gerekli kıldığı an"** ifadesidir.

Peki böyle bir örgütlenmenin "gerekli" olduğu an hangisidir? Bu sorunun cevabını eylemin kendisinin vereceği açıktır. Emekçilerin, ne zaman ortaya çıkacağını bugünden kestiremeyeceğimiz şiddet ve kitlesellikte eylemleri (15-16 Haziran, Tekel, Metal Fırtına vb) veya yaygın grevler, zaman zaman yaşanan işgallerin geçmişte olduğu gibi salgına dönüşmesi vb. durumlarda bu tür bir örgütlenme biçimi çok kısa sürede bir **propaganda** konusu olmaktan çıkarak bir **ajitasyon** konusuna dönüşebilir.

Grev Komiteleri, Fabrika Komiteleri…

5-Bu yaygınlıktaki kitle hareketlerinin her zaman ortaya çıkmayacağı gerçektir. Ancak nispeten "normal" zamanlarda yaşanan bir veya birkaç grevde işlevi itibariyle sendikanın ve sendikacıların sınırlarını aşabilecek bir "**grev komitesi**" önerisi getirmek ve bunun ajitasyonunu yapmak mümkündür. Böyle bir örgütlenmenin gerçekleşmesi hem o grevin başarısı, hem işçilerin bilinci ve hem de gelecek açısından çok önemli sonuçlar doğurabilir. Örneğin bir "grev komitesini" kalıcı bir hak olarak bir "**fabrika komitesine**" dönüştürmek çok

yönlü bir kazanım ve iyi bir örnek olacaktır. Bu aynı zamanda fabrika içinde "**ikili iktidar**" fikrini işçilerin bilincine işleme, hatta uygun zamanlarda ikili iktidarın kendisini yaratabilme açısından da yararlı bir yöntemdir.

Buradan çıkartabileceğimiz ilk sonuç, günlük propagandamızın ötesinde, her işçi eyleminde (grev, işgal vb.) "grev komitesi" ve "fabrika komitesi" fikrini ajitasyon yoluyla işçi sınıfı içinde yaymak zorunda olduğumuzdur. En "normal" ve hareketsiz dönemlerde bile işçileri bu fikre aşina hale getirmek için bütün yazılı ve sözlü propaganda araçlarını kullanmalıyız.

Bu tür mücadele organlarına ilgimiz elbette sadece yükseliş dönemleriyle sınırlı olamaz. Ortalığın nispeten "sakinleştiği" ve sınıf hareketinin geri çekildiği "normal" dönemlerde bir önceki dönemde kurulabilmiş kitle özörgütlenmelerinin muhafazası, güç biriktirebilmesi, işlevlerini çeşitlendirmesi, yeni bir mücadele dönemine hazırlanması amacıyla bu tür organlardaki faaliyetimizi sürdürmemiz gerekir. Ancak koşulların değişmesinin ve burjuva düzeninin iktidarını geçici olsa da istikrar kazanmasının bu tür örgütlenmeler üzerinde aşındırıcı etkiler yapması kaçınılmazdır.

İşin Temeli

6-Sovyetler, konseyler, şuralar, meclisler… Sınıf mücadelesi tarihindeki örneklerde bütün bu kitle seferberliği organlarının temelinde "grev komiteleri" ve "fabrika komiteleri"nin olduğu görülür. Troçki, bu konuda şunları söyler: "Eğer Sovyetler kelimesinden Rusya'da oluşturulmuş olan işçi konseylerini anlıyorsak, bu konseylerin başlangıçta **güçlü grev komiteleri** (abç) olduğunu unutmamak gerekiyor. İlk kurulduklarında bu konseylerde yer alan işçiler, bu konseylerin gelecekteki iktidar organları olacaklarını düşünmemişlerdi." (İspanyol Devrimi. S:52)

Sadece İşçi Sınıfı mı?

7-Sınıf eksenine sahip bir örgütlenmenin öncelikli hedefi ve faaliyet alanı işçi sınıfı olsa da devrimci bir önderlik toplumun diğer emekçi ve ezilen kesimlerini de hedeflemek zorundadır. Bu bakımdan program mantığımızın aynı türden örgütlenmelerin diğer ezilen ve sömürülen kesimleri de kapsaması gerekir. Sorun ezilen kesimlerin mücadelesine ilişkin bilgilerin öncü bir sınıf olarak proletaryaya taşınması olduğu gibi, aynı zamanda devrimci proletaryanın programının diğer ezilen kesimlere taşınmasıdır. İşçi sınıfının **toplumsal önderliği** başka türlü gerçekleşemez. Bu bakımdan mücadele temelinde özörgütlenmeler ve seferberlik organları yaratılması anlayışımız toplumun işçi sınıfı dışındaki kesimlerinin mücadele alanlarında da geçerlidir. Buradaki temel ilke, bu mücadelelerin işçi sınıfı mücadelesiyle bağlarının kurulmasıdır. Bu

ilkenin kaybı, sınıf ekseninin ortadan kalkmasına ve diğer toplumsal kesimlerin mücadeleleri içinde kaybolup gitmemize yol açacaktır. Özellikle sosyolojik olarak da proleterleşmemiş siyasi yapılarda bu tehlikeye çok dikkat etmek gerekir. İşçi sınıfı bizim için "çeşitli mücadele alanlarından biri" değil, asıl mücadele ve örgütlenme alanıdır. Sınıf mücadelesinin ve işçi hareketinin en yavaşladığı veya gerilediği dönemlerde bile siyasi faaliyetimizin ekseni ve esas alanı işçi sınıfıdır.

Hazırlık

8-Bütün bunların gerçekleşmesinin aynı zamanda koşullarla ilgili olduğunun ve hiçbir organın, toplumsal karşılığının olmadığı bir zamanda keyfi ve suni olarak yaratılamayacağının bilincindeyiz. Ancak neyin ne zaman patlayacağının bilinemediği, haksızlık, adaletsizlik, eşitsizlik ve sürprizlerle dolu bir dünyada yaşanacaklara hazırlıklı olabilmek için düşünsel, programatik ve örgütsel konularda mantıksal bir bütünlüğe sahip olmamız gerekir. Bu nedenle sınıf mücadelesi alanında önderlik veya nüfuz edebildiğimiz her eylemde, bu mücadelelerin her biçiminde, "kitlelerin inisiyatifine dikkatle kulak vererek" (Troçki) herhangi bir grevden, "kapitalizmin normal işleyişini aşan" fabrika, işyeri işgallerine kadar her türlü işçi eyleminde bu eylemlerin "örgütsel karşılığı" olabilecek ve emekçilerin zihninde "**işyerinin denetimi**" ve "**ikili iktidar**" fikrini daha belirgin hale getirebilecek olan bir mücadele organını önermeliyiz.

Bütünleyici Bir Talep Olarak…

9-Her şey bir yana, sık sık tekrarladığımız, "İşçi denetiminde kamulaştırma!" sloganımızın sınıfın bilincinde bir anlam kazanabilmesi için dahi bu organların kurulması çağrısı hayati bir öneme sahiptir. Tekrar edelim bu konudaki temel ilkemiz bu tür örgütlerin, "kitlelerin yaşayan eğilimleri böyle bir örgütlenme tarzını gerekli kıldığı an derhal yaratılmasıdır!"

Hazırlık, faaliyet ve örgütlenmemizin, propaganda ve ajitasyonumuzun en temel ve **bütünleyici** alanlarından birinin, grev ve fabrika komitelerinden başlayarak Sovyetler, konseyle, şuralar… vb. kitle seferberlik, mücadele, ikili iktidar ve nihayetinde iktidar organlarının var edilmesi mücadelesi olması gerekir. Bu slogan ve talep, programımızın diğer maddelerinin birbirine bağlanması, mantıki bir bütün oluşturması ve bir **iktidar hedefi** koyması açısından da temel bir öneme sahiptir.

Kitle özörgütlenmeleri ve seferberlik organları, her tür toplumsal mücadelenin örgütsel ifadesi olarak programımızın ve faaliyetimizin temel ilkesi olmalıdır. Devrimci bir önderlik inşası ancak bu zeminde mümkün olabilir…